

ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ І. І. МЕЧНИКОВА

Факультет романо-германської філології

Кафедра англійської філології

Кваліфікаційна робота

на здобуття ступеня вищої освіти «магістр» за темою:

**«Формування англомовної граматичної компетенції у процесі
підготовки студентів філологічних спеціальностей»**

**«Formation of English Grammatical Competence in the Process of Training
Students of Philological Faculties»**

Виконав: здобувач денної форми навчання
спеціальності 035 Філологія 035.041 Германські
мови та літератури (переклад включно):

англійська мова та література

Янієв Даніїл Олексійович

Керівник: к. пед. н., доц. Хромченко О. В.

Рецензент: к. п. н., доц. Григорович О.В.

Рекомендовано до захисту:
Протокол засідання кафедри

№ ____ від ____ . ____ . 20 ____ р.

Захищено на засіданні ЕК № ____
протокол № ____ від ____ . ____ . 20 ____ р.

Оцінка ____ / ____ / ____
(за національною шкалою/шкалою ECTS/ бали)

Завідувач(ка) кафедри

(підпис)

Голова ЕК

(підпис)

(прізвище, ім'я)

Одеса 2022

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1. Теоретичні засади формування англомовної граматичної компетенції студентів.....	7
1.1. Сутність та структура іншомовної компетентності.....	7
1.2. Методологічний базис визначення умов формування англомовної граматичної компетенції.....	17
Висновки до розділу 1.....	28
РОЗДІЛ 2. Процес формування англомовної граматичної компетенції студентів.....	30
2.1. Умови та вимоги до формування граматичної компетенції студентів.....	30
2.2. Інструментарій педагогічних умов формування граматичної компетенції.....	42
Висновки до розділу 2.....	65
РОЗДІЛ 3. Аналіз та обґрунтування методів формування англомовної граматичної компетенції студентів філологічних спеціальностей.....	69
3.1. Оцінка рівня сформованості граматичної компетенції студентів.....	69
3.2. Аналіз отриманих результатів дослідження.....	75
Висновки до розділу 3.....	81
ВИСНОВКИ.....	82
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	86
SUMMARY.....	95

ВСТУП

Актуальність дослідження. Поетапна інтеграція України у світове суспільство, намагання зайняти своє провідне місце та прагнення до вступу у великі міжнародні організації (НАТО та Європейський Союз) стають головними чинниками, що закликають суспільство до вивчення іноземних мов, оскільки постає потреба у фахівцях, що володіють міжнародною мовою спілкування на гідному рівні. А отже підвищуються вимоги до майбутніх вчителів, які навчатимуть студентів цій мові. У цьому контексті ключовим питанням постає формування іншомовної комунікативної компетенції, зокрема граматичної компетенції.

Однак формування такої компетенції варто визначати не як мету навчання студентів, а скоріше як засіб вирішення комунікативних задач. Баланс між професійними вміннями, креативними, робочими та організаційними якостями, комунікабельністю, вмінням правильно вживати лексику, зв'язати, сформулювати та довести свою думку співбесіднику іноземною мовою має велике значення у підготовці конкурентоспроможного та здібного фахівця будь-якої сфери діяльності, у тому числі і фахівця, що працює у сфері освіти.

Підготовка майбутніх вчителів філологічної спеціальності вимагає освіти високої якості. Педагог повинен вміти донести навіть найскладніші правила граматики простою мовою та робити все, що можна, щоб ці правила закріпилися у мовленні. Спираючись на власний досвід, практичні заняття мають велике значення у закріпленні матеріалу. Річ йде як про звичайні вправи на граматику, так і про усні вправи, спрямовані на розвиток спонтанного мовлення. Дуже часто пари на англомовних спеціальностях передбачають обговорення деяких питань іноземною мовою, і зазвичай вчитель дає можливість студенту висловитись, а потім може дати фідбек щодо правильного вживання мовленнєвих структур. Як показав досвід та

опитування студентів, практичні заняття дійсно відіграють важливу роль і проводяться у достатній кількості, хоча все одно потребує вдосконалення.

Слід підкреслити, що вирішення проблеми формування граматичної компетенції дає змогу розвинути у студентів й загальні здібності, які заявлені в освітньо-професійній програмі підготовки бакалаврів, а саме можливість спілкуватися англійською мовою, застосування знань і навичок у реальних ситуаціях, міжособистісне спілкування у інтернаціональному соціумі.

Питання формування граматичної компетенції було досліджено у багатьох наукових працях. Так, вітчизняні та зарубіжні вчені висвітлювали широке коло проблем формування цієї компетентності. Було встановлено етапи формування рецептивних та репродуктивних навичок (Ю. І. Пассов, Н. К. Складенко); сформульовано принципи подання й організації граматичного матеріалу (Ю. І. Пассов, Н. К. Складенко); створено загальну методику навчання іноземній мові (О.О. Миролубов, С.К. Фоломкіна, С.Ф. Шатілов).

Проте не всі дисципліни забезпечують достатній рівень граматичної підготовки студентів філологічних спеціальностей, і методики потребують аналізу та вдосконалення. Саме тому це дослідження залишається актуальним.

Мета даного дослідження полягає в розробці та апробації принципів формування англомовної граматичної компетенції студентів філологічних спеціальностей.

Завдання дослідження:

1. Розкрити сутність та структуру англомовної граматичної компетенції, уточнити сутність та структуру понять "англомовна граматична компетенція", "англомовна граматична компетенція студентів філологічних спеціальностей".

2. Розглянути методологічні підходи до визначення педагогічних умов формування граматичної компетенції.

3. Визначити вимоги щодо формування граматичної компетенції студентів.

4. Описати та апробувати методи та прийоми формування англомовної граматичної компетенції.

5. Проаналізувати результати проведеного дослідження та зробити висновки.

Об'єктом дослідження є формування англомовної граматичної компетенції студентів філологічних спеціальностей.

Предметом дослідження є педагогічні умови формування англомовної граматичної компетенції студентів філологічних спеціальностей.

Новизна проведеного дослідження полягає в тому, що:

- *сконкретизовано* сконкретизовано сутність феномена "граматична компетенція студентів філологічних спеціальностей", (як компетенції, що дає можливість правильно виражати формувати та виражати свої думки за допомогою граматичних оборотів та структур речення і тексту), її структуру та рівні володіння граматичною компетенцією (низький, середній, високий);

- *перевірено й обґрунтовано* педагогічні умови формування граматичної компетенції студентів-філологів;

- *розроблено* комплекс прийомів та методів формування англомовної граматичної компетенції студентів філологічних спеціальностей.

Практичне значення результатів дослідження полягає в тому, що сформована система вправ і прийомів навчально-дослідницької діяльності та творчої діяльності за допомогою сучасних технологій розвитку граматичної компетенції у студентів, що навчаються за філологічними спеціальностями, пройшли апробацію та можуть бути рекомендовані до подальшого впровадження та використання у процесі вивчення англійської мови.

Пі час дослідження були використані наступні **методи**:

- 1) теоретичний аналіз методичних і психологічних наукових праць для винайдення шляхів вивчення англійської мови;

- 2) методи тестування, самостійної оцінки, оцінки від експертів, творчих завдань, перевірка результатів студентів, спрямована на визначення рівня володіння граматичною компетенцією.

Достовірність результатів дослідження забезпечують:

- методологічне обґрунтування положень;
- використання взаємодоповнюючих методів, відповідних меті та завданням дослідження;
- можливість відтворення процесу;
- співвідношення одержаних результатів до практики навчальних закладів;
- обробка результатів науково-дослідницької роботи.

Інформаційною базою дослідження виступають групи 2 та 3 курсів бакалаврського ступеню навчання на факультеті романо-германської філології Одеського національного університету імені І.І. Мечникова. Першою мовою в цих групах є англійська (переклад включно), а другою іноземною мовою є німецька.

Структура роботи: дане дослідження містить в собі вступ, три розділи, висновки та список використаних джерел.

ВИСНОВКИ

Основною метою проведеного дослідження був розгляд принципів формування англомовної граматичної компетенції у студентів філологічних спеціальностей, аналіз методів, спрямованих на навчання необхідним навичкам та вмінням, пошук нових засобів та оцінка ефективності інструментарію викладача.

В роботі було визначено поняття англомовної граматичної компетенції. Англомовну компетенцію трактуємо як набір знань та навичок, завдяки яким особа може використовувати англійську мову для комунікації, розвитку, навчання та розваги. В свою чергу, англомовна комунікативна компетентність – це можливість налагоджувати контакти, обмінюватись думками і досвідом з людьми англомовного середовища. Читання, переклад, обговорення матеріалу та виконання вправ сприяють формуванню вмінь у мовленнєвій діяльності іншої мови.

Володіння іншомовної комунікативної компетентністю передбачає високий розвиток лексичної та граматичної компетенції. Граматична компетенція – це здатність студентів до правильного і зв'язного граматичного оформлення своїх думок усно та на письмі та розуміння думок інших людей, сприймання зв'язного англійського мовлення зорозумів та на слух. Складовими граматичної компетенції є граматичні знання, навички та усвідомленість:

- граматичні знання є орієнтиром в правилах вживання різних форм речення і висловлювань, й поділяються на декларативні знання, які зберігаються у вигляді статичних структур, та процедурні, які зберігаються у формі операцій;

- граматичні навички – це вміння вирішувати граматичні проблеми через відчуття зв'язку та розбіжності між словами, фразами і структурами, здатність адаптуватися до мовленнєвих ситуацій, та стабільне функціонування вмінь;

- граматична усвідомленість – це ознайомлення з граматичними правилами та їх вдале використання в усному та письмовому мовленні.

Для того, щоб сформувати англомовну компетенцію студентів, доцільно використовувати п'ять основних підходів до навчання: комунікативно-діяльнісний, компетентнісний, рефлексивний, культурологічний та рівневий.

Комунікативно-діяльнісний підхід передбачає опис та пояснення граматичних явищ і процесів з погляду діяльності та комунікації. Метою діяльності за цим підходом є практичне закріплення вивчених правил на письмі, при читанні або аудіюванні та заохочення до самостійної роботи. Комунікація за цим підходом спрямована на вивчення правил і структур через спілкування з іншими студентами, симуляцію життєвих ситуацій під час заняття та створення монологічної і діалогічної єдності.

Компетентнісний підхід спрямований на оволодіння усім комплексом граматичних знань, навичок і усвідомленості, на міждисциплінарну взаємодію і утворення у студентів здатності активно користуватися усіма складовими граматичної компетенції в говорінні та на письмі.

Рефлексивний підхід базується на емоційних реакціях та асоціаціях, які можуть виникати під час проходження того чи іншого матеріалу. Рефлексія полегшує ефективність навчання, викликаючи внутрішню мотивацію до дій та спонукаючи до оволодіння новим матеріалом.

Рівневий підхід визначають як підхід до навчання, за яким виділяють окремі рівні комунікативного володіння англійською мовою. Наприклад, загальноєвропейська класифікація виділяє 6 рівнів володіння іноземною мовою: інтродуктивний («відкриття»), середній («виживання»), рубіжний, просунутий, автономний та компетентний. Кожному з цих рівнів характерні особливі риси мовленнєвої, соціальної та культурної поведінки людини, які й відрізняють його від інших рівнів засвоєння мови. Відповідно до цих рівнів створюють комплекс вправ, які мають різне призначення та розвивають різні напрямки компетенції.

Культурологічний підхід за своєю суттю виконує соціально-педагогічні функції: зосереджує увагу на ціннісному значенні навчання та забезпечує вивчення основ полікультурної цінності студента. Цей підхід також

спрямований на формування контексту кожного заняття, що, в свою чергу, сприятиме кращому засвоєнню граматичного матеріалу.

Головною задачею викладача є сприяння мотивації студентів, позитивній атмосфері та ефективності вивчення мови, і для цього варто дотримуватись таких умов:

- чіткість мети та підтримка мотивації студента і його пізнавальної діяльності;
- заохочення до творчих завдань та самостійної роботи;
- максимальне наближення до реальних ситуацій мовлення і підготовка студентів до них, підвищення впевненості в своїх вміннях;
- встановлення контакту викладача зі студентами та між студентами;
- врахування досвіду вивчення другої іноземної мови, якщо він є.

Для того, щоб виконати свою педагогічну задачу з формування англомовної компетенції, викладачу варто користуватися наступними засобами:

- творчі завдання, які сприяють розвитку у студентів навичок користування набором граматичних вмінь, створюючи діалогічні та монологічні єдності для вдалого і зв'язного вираження своєї думки. Для цього використовували електронні ресурси Google Classroom, ISL Collective і Padlet та комплекс продуктивних вправ, що спонукають до спонтанного мислення.

- самостійна робота, яка допомагає студенту сформувати власне розуміння граматичного правила та явища за допомогою наочних матеріалів, набору репродуктивних умовно-комунікативних, репродуктивних комунікативних і репродуктивних некомунікативних вправ та електронних ресурсів Kahoot, WordWall, Miro та ISL Collective.

Враховуючи усі умови та підходи до вивчення англійської мови, було проведено експериментальне дослідження. Дослідження проходило в трьох етапах: константувальному, формувальному та контрольному. Об'єктом аналізу були мотиваційний критерій, критерій правильності, ситуативності та

зв'язності. Аналіз було проведено за допомогою таких засобів як тестування, самооцінка та експертна оцінка.

Перевіряючи рівень сформованості англомовної граматичної компетенції, можна було побачити, що високим рівнем розвитку компетенції володіють 37% студентів, а приріст цього числа під кінець експерименту склав +5%. Більша частина студентів має середній рівень розвитку граматичної компетенції (41%), а його приріст склав +6%, при тому залишаючись у перевазі над двома іншими рівнями. Тим часом частина студентів, що володіють початковим рівнем розвитку компетенції, має найнижчий відсоток з усіх трьох рівнів – 22%, а під кінець експерименту цей показник впав на 11%.

Враховуючи отримані результати, можна стверджувати, що студенти-філологи виявляють достатній інтерес до навчання, а їх граматичні знання та письмо знаходяться на достатньому рівні, хоча під час дослідження було виявлено і слабкі сторони також. Проте зменшення частини студентів на початковому рівні та збільшення на середньому і високому свідчить про вдале впровадження засобів організації граматичного заняття та активну участь студентів у формуванні англомовної компетенції.

Перспективи дослідження полягають у розробці підходів та технологій формування не лише англомовної граматичної, але й лексичної компетенції студентів, які навчаються за філологічними спеціальностями та отримують міждисциплінарні знання.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Академічний тлумачний словник української мови, 1970-1980. Електронний ресурс. URL: <http://sum.in.ua/> (дата звернення: 22.09.2022)
2. Бастун М.В. Культурологічний підхід в освіті та його психолого-педагогічне забезпечення: Електронне видання. URL: https://lib.iitta.gov.ua/6594/1/Bastun_6.pdf (дата звернення: 29.09.2022)
3. Вітвицька С. С. Компетентнісний та професіографічний підходи до побудови професіограми магістра освіти // Вісник Житомирського державного університету. Педагогічні науки, 2011. №57. С. 52–58.
4. Вовк О. І. Формування граматичної компетенції студентів-філологів у процесі оволодіння англійською мовою // Вісник ЛНПУ ім. Т. Шевченка. Серія: Філологічні науки, Луганськ, 2007. №20 (136). С. 20-24.
5. Волікова М. М. Сутність понять «компетенція» та «компетентність» в науковому дискурсі. Вісник Національного університету «Чернігівський колегіум» імені Т. Г. Шевченка. Серія: Педагогічні науки. Гол. ред. М. О. Носко. Чернігів : НУЧК, 2019. №5 (161). С. 37–43.
6. Воловенко І. Метафора в педагогічному дискурсі як показник викокопрофесійності педагога. Національний педагогічний університет імені М.П.Драгоманова, м. Київ, Україна. 2019. С. 241-247
7. Глобализация образования: Компетенции и системы кредитов / авт. кол.: А. А. Егоров и др; под общ. ред. Ю. Б. Рубина. М.: Маркет ДС Корпорейшн, 2005. 490 с.
8. Гнатовська К. Культурологічний підхід як засіб формування толерантності майбутніх фахівців. Гірська школа Українських Карпат. 2020. №23. С. 96-100
9. Дядя В.М. Лінгвістичні особливості мовної системи як фактор впливу на процес вивчення іноземних мов (на матеріалі іспанської та англійської мов). Проблеми загального і слов'янського мовознавства. 2019. № 3. С. 16-23

10. Загальна психологія: Навч. вид./ О. Скрипченко, Л. Долинська, З. Огороднійчук та ін. – Київ: А.П.Н., 1999. – 461 с.
11. І. В. Кухта. Іншомовна компетентність у контексті формування комунікативної культури студентів у процесі вивчення іноземної мови. Вісник Вінницького політехнічного інституту: Гуманізація і гуманітаризація технічної освіти. 2008. №4. С. 27-32
12. Інтернет-портал "*Kafedra*": веб-сайт. Вісник ЛНУ імені Тараса Шевченка № 3 (334), 2020. URL: <https://kafedra.com.ua/> (дата звернення: 02.10.2022)
13. Інтернет-портал "*Psychorelax*": веб-сайт. URL: <http://www.psychorelax.ru/forum.php> (дата звернення: 02.10.2022)
14. Інтернет-портал "*Warbletoncouncil*": веб-сайт. URL: <https://uk.warbletoncouncil.org/> (дата звернення: 03.10.2022)
15. Каленик М. В. Поняття компетенція, компетентність, навчальні досягнення учнів з фізики. Наукові записки. Педагогічні науки. Кіровоград, 2010. №90. С. 117–120.
16. Квасюк, Н. В. Проблема перекладу образів-символів у художньому творі [Текст] : дипломна робота / Н. В. Квасюк ; ТНПУ ім. В. Гнатюка, ф-т іноземних мов ; наук. кер. Н. І. Пасічник. Тернопіль, 2013. 99 с.
17. Китайгородская Г.А. Принципы интенсивного обучения // Методика интенсивного обучения иностранным языкам / Под ред. В.А.Бухбиндера, Г.А.Китайгородской. К.: Высшая школа, 1988. С. 45-84.
18. Климова К. Я. Теорія і практика формування мовнокомунікативної професійної компетенції студентів нефілологічних спеціальностей педагогічних університетів : монографія / К. Я. Климова. Житомир: ПП «Рута», 2010. 560 с.
19. Князян М. О. Самостійно-дослідницька діяльність майбутніх учителів іноземних мов : *Теорія і практика* : Монографія. Ізмаїл : Сміл, 2006. 242 с.

20. Компанець Н. М. Компетентність при вивчення англійської мови для студентів-реабілітологів. Психологія та педагогіка як науки розвитку культурного потенціалу сучасного суспільства: *Научна монографія*. Київ, 2022. С. 221-245

21. Компетентнісний підхід до підготовки педагогів у зарубіжних країнах: теорія та практика : монографія / [Н. М. Авшенюк, Т. М. Десятов, Л. М. Дяченко, Н. О. Постригач, Л. П. Пуховська, О. В. Сулима]. Кіровоград : Імекс-ЛТД, 2014. 280 с.

22. Компетентнісний підхід у сучасній освіті: світовий досвід та українські перспективи / Н. М. Бібік та ін.; під заг. ред. О. В. Овчарук. К.: «К.І.С.», 2004. 112 с.

23. Коряковцева Н. Ф. Теория обучения иностранным языкам : продуктивные образовательные технологии : учеб. пособие. М. : Издательский центр «Академия», 2010. 192 с.

24. Котловський А. М. Формування лексико-граматичної компетентності в говорінні майбутніх економістів у процесі самостійної роботи : дис. канд. пед. наук : 13.00.02. Тернопіль, 2017. 253 с.

25. Красных В. В. Этнопсихоллингвистика и лингвокультурология. М.: Гнозис, 2002. 284 с.

26. Крижановський С. І. Комунікативно-діяльнісний підхід у викладанні мови й літератури для іноземних студентів / Вісник Луганського національного університету імені Тараса Шевченка: Філологічні науки. 2020. №3. С.229 - 236

27. Кубрякова Е. С. Язык и знание на пути получения знаний о языке : Части речи с когнитивной точки зрения. Роль языка в познании мира. М. : Языки славянской культуры. 2004. 560 с.

28. Кузьо Л.І. Методи підвищення інтересу курсантів до вивчення іноземної мови професійного спрямування. *Науковий вісник Львівського державного університету внутрішніх справ*. 2017. №2. С. 54-63

29. Кухта І. В. Іншомовна компетентність у контексті формування комунікативної культури студентів у процесі вивчення іноземної мови. Гуманізм та освіта. *Електронний ресурс*. 2018. URL: <http://conf.vntu.edu.ua/humed/2008/txt/Kuchta.php> (дата звернення: 24.09.2022)
30. Ліпман М. Рефлексивна модель практики освіти. Шлях освіти. 2005. № 1. С. 7-15.
31. Листопад О. А. Метод проектів як засіб формування творчої особистості майбутнього педагога. Наша школа. 2007. № 3. С. 19-23.
32. Марущак О.М. Поняття компетентності у педагогічній діяльності. Академія міжнародного співробітництва з креативної педагогіки "Полісся". 2016. №11, С.107-110
33. Методика навчання іноземних мов і культур: теорія і практика : підручник для студ. класичних, педагогічних і лінгвістичних університетів / Бігич О. Б., Бориско Н. Ф., Борецька Г. Е. та ін./ за загальн. ред. С. Ю. Ніколаєвої. К. : Ленвіт, 2013. 590 с.
34. Мірошник І. Вимоги до вправ для формування граматичної компетенції в учнів початкової загальноосвітньої школи. Електронний ресурс. 2011. URL: <http://erpub.chnpu.edu.ua:8080/jspui/bitstream/123456789/952/1.pdf> (дата звернення: 04.10.2022)
35. Назола О. В. Переваги і недоліки експліцитного та імпліцитного навчання студентів граматики іноземної мови. *Академія Служби безпеки України*. 2012. №107. С. 142-149
36. Найденова Л.А. Роль рефлексивного потенціала групи в активации творческих способностей учащихся: дисс. канд. психол. наук: 19.00.01 / Л.А. Найденова. К, 1993. 192 с.
37. Ничкало Н. Г., Кудіна В. О. Професійна освіта в зарубіжних країнах: порівняльний аналіз: Монографія / Н. Г. Ничкало, В. О. Кудіна. Черкаси: Вибір, 2002. 322 с.

38. Олійник О.В., Культурологічний підхід як наукова основа розвитку теорії та практики педагогічної освіти. Миколаївський державний університет ім. В.О. Сухомлинського, *Педагогічні науки*. 2013. №37. С. 39-42

39. Онлайн-довідник "Урок": веб-сайт. URL: <https://yrok.pp.ua/> (дата звернення: 05.10.2022)

40. Орловська Л. Вимоги до вправ для формування граматичної компетенції в усному мовленні у майбутніх учителів англійської мови як другої іноземної. *Актуальні питання гуманітарних наук*. 2015. №12. С. 290-295

41. Освітній сайт "EduDirect": веб-сайт. URL: <http://www.edudirect.net/> (дата звернення: 05.10.2022)

42. Пасічник Л.Л. Рефлексивний підхід до розвитку професійної компетентності вчителів у центрах педагогічної освіти у Німеччині. *Український педагогічний журнал*, 2017. № 2. С. 41-47

43. Педагогіка вищої школи / Упор. О. О. Фунтікова. Запоріжжя: ГУ „ЗІДМУ”, 2007. 404 с.

44. Педагогічний словник / [за ред. М. Д. Ярмаченка]. К. : Педагогічна думка, 2001. 514 с.

45. Панасенко Е. Самостійна робота студентів у вищому педагогічному навчальному закладі. Рідна школа. 2007. № 5. С. 22-24.

46. Рідель Т.М. Рефлексія та рефлексивний підхід до процесу формування оптимальної мотивації навчання студентів у процесі вивчення іноземних мов. Сумський національний аграрний університет: Педагогічні науки. Електронний ресурс. URL: http://www.rusnauka.com/11_NPE_2012/Pedagogica/2_107631.doc.htm (дата звернення: 02.10.2022)

47. Рожелюк І.Я. Особистісно-професійний розвиток майбутніх учителів іноземної мови як предмет науково-педагогічних дискусій зарубіжних дослідників. Збірник: *Актуальні питання лінгвістики та методики*

викладання іноземних мов. Одеський національний університет імені І.І. Мечнікова. 2022. С. 370-375

48. Руснак Д. А. Формування граматичної компетенції у майбутніх викладачів французької мови з комп'ютерного підтримкою: дис. на здобуття наукового ступеня к.пед.н.: Київський національний лінгвістичний університет. 2009. 356 с.

49. Садова Т. А. Професійна компетентність та готовність до педагогічної діяльності: сутність і взаємозв'язок. *Електроний ресурс*. URL: <http://vuzlib.com/content/view/331/84> (дата звернення: 25.09.2022)

50. Селевко Г. Компетентности и их классификация. Народное образование. 2004. № 4. С. 138 – 143

51. *Словник іншомовних слів*, Володимир Лук'янюк, 2001-2022. URL: <https://www.jnsm.com.ua/sis/> (дата звернення: 24.09.2022)

52. Сосой Г.С. Збірник тестів з англійської мови для студентів I-IV курсів українського відділення / Г.С. Сосой. Полтава : ПНПУ, 2020. 124 с.

53. Супрунов С. Є. Вивчення іноземних мов в немовних ВНЗ / С. Є. Супрунов // Педагогіка сьогодні: проблеми і рішення: матеріали II Міжнар. наук. конф. (м. Самара, вересень 2017 р). Самара: ТОВ «Вид-во АСГАРД», 2017. С. 71–73.

54. Сучасний словник іншомовних слів. Харків: ТОРСІНГ ПЛЮС, 2009. 768 с.

55. Тер-Минасова С. Язык и межкультурная коммуникация: учеб. пособие / С. Тер-Минасова. М.: Слово / Slovo, 2000. 264 с.

56. Тести для контролю рівня сформованості лексичних та граматичних навичок з англійської мови. Литвиненко Г.І. *Видавництво Сумського державного університету*, м. Суми, 2001. 52 с.

57. Філіппова Л. Рефлексивний підхід у професійній підготовці магістрів фармації. *Український педагогічний журнал*. 2017. № 2. С. 123-130

58. Хромченко О.В. Психолого-педагогічні засоби підготовки майбутніх учителів-філологів до педагогічної комунікації. Теорія та методика навчання

та виховання: зб. наук. пр. Харківського національного педагогічного університету імені Г.С. Сковороди. Вип. 46. Харків : ХНПУ імені Г. С. Сковороди, 2019. С. 155-166.

59. Чорновіл І.С. Комунікативна компетентність як головна складова змісту англomовної підготовки студентів медичних коледжів. Нікопольський медичний коледж: Альманах науки. 2019. №12/1 (33). С. 34-37

60. Шапар В. Б. Сучасний тлумачний психологічний словник. Х.: Прапор, 2005. 640 с.

61. Швидун В. Форми та зміст підвищення кваліфікації педагогів загальноосвітніх навчальних закладів України в контексті політичних, економічних та соціальних трансформацій. Нива знань. 2006. № 1. С. 12-16

62. Шемуда М. Г. Формування іншомовної граматичної компетенції: Фактори впливу. ДВНЗ “Переяслав-Хмельницький університет імені Григорія Сковороди”, Наукові записки. Серія “Філологічна”. 2012. №27. С. 357-358

63. Шерстюк Л. В. Рівневий підхід до професійної підготовки майбутніх філологів. Наукова праця. Педагогіка. Випуск 279. Том 291. 2017. С. 10-15

64. Швидун В. Форми та зміст підвищення кваліфікації педагогів загальноосвітніх навчальних закладів України в контексті політичних, економічних та соціальних трансформацій. Нива знань. 2006. № 1. С. 12-16

65. Яцканич Н. Імпліцитний та експліцитний підходи в процесі формування граматичної компетенції. Ужгородський національний університет. Матеріали II Міжнародної науково-практичної конференції: Сучасні тенденції розвитку освіти і науки в інтердисциплінарному контексті. 2016. С. 354-355

66. *British Council, LearnEnglishTeens* веб-сайт. URL: <https://learnenglishteens.britishcouncil.org/> (дата звернення: 06.10.2022)

67. DeKeyser R. Learning second language grammar rules: An experiment with a miniature linguistic system / R. DeKeyser. *Studies in Second Language Acquisition*. 1995. №17(3). pp. 379-410.

68. Dickinson, L. Autonomy and Motivation: *A Literature Review. System*. 1995. №23. pp. 165-174.
69. Ellis R. The study of second language acquisition / R. Ellis. Oxford: *Oxford University Press*, 1994. 832 p.
70. Good, T. L., & Brophy, J. Contemporary educational psychology (5th ed.). Boston, MA: Allyn & Bacon. 1994. 667 p.
71. Guy Brook-Hart, Simon Haines. Cambridge English. Complete Advanced. Student's Book, 2nd Edition: *Cambridge University Press*. 2014. 255 p.
72. Hadley A. Teaching Language Cultural in Context / A. Hadley. Boston: *Heinle and Heinle Publishers*, 1993. 532 p.
73. Hufeisen B. How can DaFnE and EuroComGerm contribute to the concept of receptive multilingualism? Theoretical and practical considerations / Britta Hufeisen, Nicole Marx // Receptive, multilingualism: Linguistic analyses, language policies and didactic concepts [edited by J. Thijs & L. Zeevaert]. Amsterdam: John Benjamins, (Series: *Hamburg Studies on Multilingualism*). 2007, P. 307-321.
74. *ISL Collective*: веб-сайт. URL: <https://en.islcollective.com/> (дата звернення: 06.10.2022)
75. *Kahoot*: веб-сайт. URL: <https://kahoot.it/> (дата звернення: 07.10.2022)
76. *Miro*: веб-сайт. URL: <https://miro.com/app/dashboard/> (дата звернення: 07.10.2022)
77. Oksana Danyleva. Developing grammatical competence of prospective teachers learning English after German through independent work activities, Scientific notes. Series: *Pedagogics*. 2018. №2. pp. 65-73
78. *Padlet*: веб-сайт. URL: <https://ru.padlet.com/dashboard> (дата звернення: 08.10.2022)
79. *Test English*: веб-сайт. URL: <https://test-english.com/> (дата звернення: 08.10.2022)
80. *WordWall*: веб-сайт. URL: <https://wordwall.net/> (дата звернення: 06.10.2022)

81. Zoltan Dornyei Thames Valley University and Kata Csizer Eotvos University, Budapest, Ten commandments for motivating language learners: results of an empirical study; *language Teaching Research*. 1998. №2-3. pp. 203–229

82. Zymnyaya Y. A. Klyuchevye kompetentsyy: novaya paradyhma ezultata brazovanyya / Y. A. Zymnyaya // *Eksperyment y nnovatsyyv shkole*. 2009. pp. 7–14.

SUMMARY

The subject of our research is **“Formation of English Grammatical Competence in the Process of Training Students of Philological Faculties”**.

The object of our research is the elaboration of methods and techniques for the formation of English grammatical competence in the process of training students of philological faculties by using different approaches and a set of exercises according to the level of their proficiency.

Our task is to reveal the structure of English grammar competence of students of philological faculties; analyze teaching approaches, methods, and conditions; highlight the requirements for the process of formation of grammar knowledge and skills; test the current level of grammar knowledge; choose the appropriate set of teaching instrument and use it for the formation and upgrade of the grammar competence.

English grammar competence is a set of skills that allows people to use English for communication, study, and entertainment. English communicative competence is the ability to establish contacts sharing thoughts, ideas, and experiences with people from the English-speaking environment. Reading, translation, discussion of the material, and completing exercises help build skills in a speaking activity. The components of grammatical competence are grammatical knowledge, skills, and awareness. To develop these components, we used methodological approaches which allow to uncover required teaching conditions and choose the set of exercises for work. These are communicative, competence, reflexive, cultural, and level approaches:

- communicative approach supposes students to take an active part in discussions and perform creative tasks;
- competence approach focuses on the process of formulating the language competence itself;
- reflex approach highlights the important role of emotions that students experience while getting acknowledged with the material;

- cultural approach is aimed to formulate a student's acquaintance with the multicultural life of people who speak English;

- level approach splits English studying into different levels, and according to any of them teachers can choose the relevant sets of exercises for students.

When organizing classes for students, the teacher must pay attention to the following factors:

- the difference in speech behavior of speakers of different languages, their social status, and mentality;
- the need for communication;
- availability of grammar minimum and sufficient vocabulary;
- step-by-step learning of English;
- personal and psychological features of students.

Keeping these factors in mind, it was important to use instruments skillfully and relevantly. To build an appropriate lesson plan and offer effective practice for students, we chose such instruments as individual work, creative tasks, self-tests, expert tests, and web applications for study such as Miro, Kahoot, ISL Collective, Padlet, WordWall, etc.

These instruments helped to determine the level of the grammar competence of students, choose the path for study and analyze how positive the influence of exercises on the formation of grammar competence of students. The methods of grammar teaching are still being developed, changed, or created, which highlights the relevance of our research.